

Tätä tehdasta ei lama paina

Kirjailija: 80-vuotias Aulis Piironen kirjoittaa ilokseen ja terveydekseen.

Juuso Ala-Kyyny

Lahtelaisen **Aulis Piironen** yhden miehen kirjatehdas pyöräytti lokakuun loppupuolella ulos kuudennen tuotteen, *Siellä missä tiet sammaloituvat*. Seuraavalla viikolla mies vietti 80-vuotispäivää.

Julkaisu tahti on ollut päättömäisen kiivas, sillä ensimmäinen teos ilmestyi keväällä 2011. Siis kuusi kirjaa ja yhteensä 2 628 sivua kahdessa ja puolessa vuodessa. Seuraava kirja on jo työn alla.

– Ja on minulla pari kolme dekkariakin tuossa valmiina. En ole niitä vielä kenellekään tarjonnut, Aulis Piironen sanoo.

Piironen kirjoitusharrastus juontaa 1990-luvun alkuun, jolloin hän jäi selkensä takia eläkkeelle.

– Aika kävi pitkäksi, ja aloin lukea kirjoja. Luin varmaan sata kirjaa talvessa. Sitten, kun en enää löytänyt uusia kirjoja, mietin, että rupean kirjoittamaan itse, omaksi iloksi ja toisten kiusaksi, ”kaikkiruokaiseksi” lukijaksi itseään luonnehtiva Piironen sanoo.

Aluksi tietokoneelle siirtyivät käsinkirjoitetut muistelmat. Synnyinseudulle Pohjois-Karjalassa sijaitsevan *Kartano*-sarjan kehittäjä alkoi vaimon kuoleman jälkeen.

– Vaimon kuolemasta on yksitoista vuotta. Sairaala-aikana, seitsemän kuukauden ajan, kirjoitin joka päivä, mitä tapahtui kotona ja mitä sairaalassa. Se teksti on vielä liikututtamatta. Itse en ala sitä penkoa, vaan annan jollekin toiselle. Erosta pystyn kyllä kirjoittamaan kirjaan, mutta kuolema on vähän liian rankka paikka.

Piironen uusin kirja jatkaa *Aikuisten tansseista* (2012) alkunutta Arvo Piipponen tarinaa. Jos avausosassa koluttiin lähi-alueen tanssilavoja, tällä kertaa kiertetään Pohjois-Karjalassa autiotuneita kyliä.

– En ollut käynyt kotipuoles-

Aulis Piironen on kehittynyt omaan rutiiniinsa kirjoittamiseen: ”Aamulla herään, kun herään. Juon kahvit, ja sitten alan kirjoittaa. Aamu on parasta aikaa kirjoittaa, pää on silloin tyhjä muista asioista. Päivän mittaan sinne kertyy kaikenlaista.”

sa (Liperissä) varmaan 60 vuoteen. Kun kävin, se oli järkytys. Nuorena siellä oli elämää. Nyt teillä ei tule vastaan ketään. Kotitalon kivijalan ympärilläkin kasvoi reidenpaksuista koivua, Piironen kertoo.

Autofiktiivisyys eli omaelämäkerrallisten piirteiden sekoittaminen fiktion on Piironen tuotannon ydintä.

Uusin teos on myös metafiktiio: kirjassa eläkkeelle jäänyt harrastajakirjoittaja Arvo Piipponen etsii materiaalia uuteen kirjaansa, juuri siihen, jota lukija lukee.

– Siihen pitäisi pyrkiä, että kirja tulee todellisesta elämä-

stä eikä utopioista.

Arvo Piipponen, Aulis Piironen – miten paljon Arvossa on Aulista?

– Kyllä siinä varmaan aika paljon on. Sieltä se sisältö tulee, mutta on siinä fiktiotakin mukana. Arvon nuoruus on kokonaan minulta, siitä yritän saada enemmän seuraavaan kirjaan.

Siinä missä Arvo ehti kirjoitustyön ohella ammentaa runsain mitoin vapaan rakkauden maljasta, Auliksien arkirutiinihin elämäkumppania on hankittu sovittua. – Jos kotona olen, olen melkein aina tietokoneen ääres-

sä. Tuskin sitä kukaan kauan katsoisi, kun äijä istuu naama nurkkaan päin.

– Mitä tekisin, jos en kirjoittaisi? Paikallisissa kuppiloissa en jaksa viiltä. Tämä on hupia itselleni. Ja saahan tässä mielenterveyttä. Ajatusmaailma ja muisti pysyvät hyvinä. Ja kylä minä myös nautin kirjoittamisesta silloin, kun se luistaa.

Tansseissa Piironen sentään ehti käydä. Lavojen tarinoista syntyi myös *Aikuisten tanssit*, jossa Piironen päästää kaikissa kirjoissa läsnä olevan aistillisen rakkauden kuvauksen valloilleen.

– Ne, jotka ovat lukeneet, ovat sanoneet, että se on rehellisesti kirjoitettu. Niin se pitää tehdä, ettei ruvetta satuja kirjoittamaan.

Pohjois-Karjala on Aulis Piironen kirjallisen maailman keskuksena, vaikka kirjailija itse on asunut pientä 50 vuotta Lahdessa.

Hämäläinen jurous ei vielä kukaan miellyttänyt, mutta poiskaan ei tee enää mieli.

– Vaimon hauta on täällä ja lapset ovat tässä lähellä. Poika asuu parinsadan metrin päässä ja liikan talo näkyy olohuoneen ikkunasta. Siinä mielessä minulla on hyvin asiat.

MUKKULAN PÄÄTALO

Aulis Piironen

■ s. 29.10.1933 Liperissä, pienen torpan seitsemänlapsisen perheen nuorimmainen.

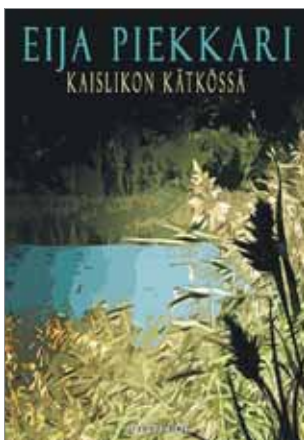
■ Lähti rengiksi 13-vuotiaana, ollut kirvesmiehenä ja lihanleikkaajana.

■ Asuu Lahden Mukkulassa. Kaksi lasta, kolme lastenlasta ja yksi lapsenlapsenlapsi.

■ Kirjat julkaistu Mediapinnan ns. palvelukustanteina.

Dekkari rönsyilee hallitsemattomasti

KIRJAT
EIJA PIEKKARI
Kaislikon kätöksä
Myllylahti 2013. 334 s.

Yksi raskaana oleva rikosyli-konstaapeli ja murha siirtolapuutarhassa. Tätä tarjoaa hollolalaisen **Eija Piekkarin** kuudes Kristiina Elo -dekkari. Tarjoamiset eivät kuitenkaan jää tähän. Pelkästään murhamysteerin ratkaisemiseen kirjailija ei tyydy, siitä kieliä jo juonen oheen upotettujen sivujuonteiden runsaus.

Lahden poliisiaseman tutkintasihteeri koettaa muuttaa pois kotoa, yksi kaipaava rakkautta ja päähenkilön parisuhde rakoilee. Siinäpä riittää soppaa 300 sivun verran.

Kaikki alkaa, kun Elo kohtaa Kotiniemen siirtolapuutarhassa narkkarilta haikahtavan nuoren naisen. Samainen nainen löytyy lopulta rapakosta kolkattuna.

Murhan sijoittaminen siirtolapuutarhaan on kekseliästä. Pienessä ja rauhallisessa yhteisössä tapahtuva rikos saa yhteisön muut jäsenet epäilemään toisiaan. **Agatha Christiekin** luotti samankaltaisiin asetelmiin.

Piekkari hyödyntää tätä rakennelmaansa mukimenevästi, mutta keskittyy murhan sijasta liikaa muihin juonisisäisiin.

Liiallisuus ei rajoita pelkästään sivujuonteen määrään, vaan lieviä myös hahmoi-

hin. Esimerkiksi Elon aviomiehen ex-naisen yllätysvierailu Elon kotona eivät vie tarinaa millään tavalla eteenpäin.

Osa henkilöistä on myös auttamattoman epäuskottavia. Isänsä pelkäävä, kotonaan asuva 40-vuotias tutkintasihteeri ei itukokohtauksineen tunnu sopivan poliisiasemalle millään.

Piekkarin vahvuus on henkilöiden ja ympäristön tarkka kuvailu. Helteisen päivän siirtolapuutarhassa voi melkein haistaa kirjan sivulta.

Kaislikon kätöksä on viihdyttävä ja helpoluokuisen teos, jonka kanssa mielellään viettää aikaa. Päājuoni koukuttaa, mutta loppuratkaisu on harmillisen yllätyksetön.

Kirjan loppu uumoilee sitä, että Elon seikkailut jatkuvat tulevaisuudessaakin.
LAURA HALLAMAA

Niljake saa ansionsa mukaan

Kirjat: Laurikkalan Lahti-trilogian päätöstä hallitsee narsistinen mies.

ELLA LAURIKKALA
Pitkätatu
Torni-kustantamo 2013. 214 s.

Lahtelaisen Rajalan perheen tarinaa on seurattu helsinkiläisen **Ella Laurikkalan** romaaneissa tiiviisti vuoden ajan.

Pikavauhtia julkaistu kirjatrilogia ilmestyi aikajärjestyksessä 2–1–3: *Rullakatu* sijoittui 1990-luvulle, *Rajalat* pohjusti sen tarinaa 1980-luvun puolelta ja joulukuussa ilmestynyt *Pitkätatu* saattelee *Rajalat* 2000-luvun puolelle.

Vuosikymmenillä ei tosin ole suurta väliä, sillä elävän ajan kuvan luominen ei ole Laurikkalan listalla numero yksi tai edes kaksi.

Satunnaisia koristeluja lukuun ottamatta kirja ei myöskään kiinnity kovin tiukasti lahtelaiseen maisemaan.

Henkisesti kirja voi kuitenkin pitää lahtelaisena: sen meininki on yksioikoista ja jäyhää, mutta samalla viehättävän konstailematonta. Miehet ovat Miehiä ja naiset – no, enimmäkseen vietävissä, päähenkilöä lukuun ottamatta.

Pitkätadussa Marja, joka oli *Rullakadussa* juuri vapautunut vankilasta puukotettuaan ex-miestään, yrittää mennä elämässään eteenpäin.

Edellytykset ovatkin hyvät: on hyvä – joskin rasittava – työpaikka kiinteistövalvottajana, kaksi aikuistuvaa lasta, komea talo ja peruskallion lailla rakastava mies Matti, joka työskente-

lee paikallisen sanomalehden päätoimittajana.

Tilanteet kuitenkin muuttuvat nopeasti, sillä trilogian ykkösosassa puukosta saanut Keijo ilmestyy sotkemaan Marjan perhearjen kuviot poikansa lakiaisjuhliin. Kohta ollaankin jo keskellä aviokriisiä, kun menneisyyden kätketyt salaisuudet tartuttavan Mattiinkin mustasukkaisuuden myrkyin.

Itseen koko luomakunnan kruununa pitävä Keijo uskoo tietysti tilanteen laukeavan omaksi edukseen, mutta kuinka siinä käy? Sitä ei kai parane paljastaa, mutta sanottakoon nyt näin, että donjuan saa kyllä lopulta ansionsa mukaan.

Vaikka Laurikkalan luomia henkilöitä ei voi sanoa kovin monitahoisiksi, jonkinlaista inhottavaa imua tarinassa kyllä on. Romaania hallitsee niljakemainen Keijo, joka saa mieslukijan lähes vihaamaan omaa sukupuoltaan.

Narsistinen paskiainen, johon erityisesti nuoret ja kauden naiset tuntuvat lankeavan, toteuttaa valittavan hyvin sitä alfauroksen käyttäytymismallia, jossa mikä tahansa ongelma hoidetaan rahalla. Onneksi Keijon lapset Antti ja Anniina tuntuvat sentään näkevän isänsä naamarin taakse, vaikka ovatkin perineet tämän vahvan sukupuolivietin.

Laurikkalan käyttämä usean kertojan näkökulmatekniikka hajoittaa jonkin verran kirjan kerrontaa. Ainakin Marjaa edel-

Ella Laurikkalan Lahti-trilogia päättyy Pitkätadun maisemiin.

tävän sukupolven näkökulman olisi voinut heivata sujuvuuden vuoksi. Armi jää hahmonakin melko irralliseksi.

Tekstiä raskauttaa myös se, että hahmot vaipuvat tuon tuostakin muisteloihinsa.

Takautumia on tietysti rauhottava mukana osin nykyäköä perustelemassa, mutta hie-man junaava yleisvaikutelma siitä jää.
ILKKA KUOSMANEN

Möysän ääni käy kohti olevaista

KIRJAT
JORMA MARTIKAINEN
MustLahden romantiikka
Ntamo 2013. 118 s.

Lahden Möysässä asuva **Jorma Martikainen** (s. 1952) on tullut tunnetuksi oman kaupunginosansa henkien herättäjänä.

Bloggaava runoilija osoittautui jo esikoiskokeelmasaan (*Möysäläisen kirjallisuuden seura*, 2012) hieman epätavalliseksi kaupungin ääneksi, sillä hänen runojensa kuvasto sykkii useammin 1900-luvun alun kansallisromantiikkaa kuin tämän ajan urbaania elämäntilaa. Martikainen on mitä ilmeisimmin löytänyt oman äänensä ”puusepänteollisuuden kieltä”. Hän on siis tavallaan oman ympäristönsä vanki.

Tähkäpäistä ja yönkämekäistä syntyy vaikutelma kaipuusta, sillä vaikka ”Lahti on osa suomaata”, toteaa runojen kertojainäni puhuvansa ”puusepänteollisuuden kieltä”. Hän on siis tavallaan oman ympäristönsä vanki.

Kokoelma on ryhmitelty kuuteen alaluokkaan, joissa rakastetaan niin ihmistä, luontoa kuin Lahden kaupunkia. Kaiken läpi käy arvoituksellinen pyrkimys suuren olevaisen äärelle.

Kaikkien kunnan romantikkojen tavoin runoilija etsii niitä hauraita rihmoja, jotka kenties liittävät kaikki olevat toisiinsa. Aforisti, agnostikko ja mystikko käyvät Martikaisen lyriikassa kuitenkin jatkuvaa jaakobinpainia, eikä kukaan tunnu pääsevän kunnolla niskan päälle.

Parvekkeelle laskeutuvan perhosen siivistä Martikainen löytää halutessaan koko maailmankaikkeuden. Kerrota ei kuitenkaan pyri sen sfääreihin kovin aktiivisesti vaan tyytyy hämmästelämään täplien monimuotoisuutta.

Tämä toteavuus juntuuttaa runot melko tiukasti kiinni omaan maaperäänsä: *MustLahti* on sellainen paikka, jossa valaistaan voimallisen piippu, kirkon ristiä ei koskaan.

Seesteisen kokoelman yleisvire on jokseenkin alakuloinen, vaikka Martikainen harrastaakin toisinaan hiljaista huumoria, pieniä paradokseja ja sanaleikkijä. Jäin kaipaamaan rohkeampaa ilmaisuja, sitä että runo jättäisi edes toisinaan kaikki epäilykset, nousisi lentoon ja tempaisi lukijan mukaansa.

Mutta sittenhän se ei kai olisikaan enää Jorma Martikasta.
ILKKA KUOSMANEN

Köyhän miehen Chandler

KIRJAT
ANTERO NIEMINEN
Taksimies
Bookhouse 2013. 186 s.

Hollolalaisen **Antero Niemen** *Taksimies* alkaa tiukoimien impressionistisin vedoin, kohtauksilla, jotka leijuvat ajan ja paikan avaruudessa ilman selkeitä sidoksia kumpaankaan suuntaan.

Kirjoittaja harppoo tapahtumien kehittyessä, mutta pysähtyy vaikutelmiin: ”Naisen kauniit kasvot repeytyivät irti pään kallosta. Veri roiskahti otsasta keltaiselle tapetille.”

Jännitysjuoni on kirjassa kyllä potentiaalisesti läsnä: 03-alueen murhia selvittämään, ja vankilasta karannutta Jakea tavoittelevat niin poliisit kuin rikolliset. Tapahtumat etenevät kuitenkin koko ajan jossain muualla. Keskeiset juonenkäänteet välitetään lukijalle valmiiksi pureskeltuna ja heikosti alustettuina.

Juonenkehittelyn sijasta suurin kiinnostus tuntuu kohdistuvan kovaksikeitettyjä dekkareita jäljittävään verbaliikkaan. Sutkauttava köyhän miehen **Chandler** on äänessä koko ajan. Se kommentoi kaikkea tapahtuvaa, ja luo kirjan kolkon ironisen yleistunnelman.

JUUSO ALA-KYNYNÄ

Pitkin maailmaa kissan seurassa

KIRJAT
KIRSTI LUOVA
Metka kissa Melleri matkoilla
Luova Satupata 2013. 40 s.

Kärköläläisen **Kirsti Luovan** kuvittu lastenkirja *Metka kissa Melleri matkoilla* vie nimensä mukaisesti lukijansa matkoille eri puolille maailmaa.

Nettilähteiden mukaan kyseessä on jo neljäs Melleri-kirja. Ensimmäisen Mellerin julkaisi Karisto vuonna 2003.

Aikuiselle lukijalle huvia tuottaa sen arvaaminen, mistä maasta tai kaupungista kussakin kirjan viidessä tarinassa on kyse, sillä paikkoja ei nimetä suoraan. Kaikki tarinat yhtä lukuun ottamatta

pystyy sijoittamaan varmasti kartalle, vain viimeisen tarinan sijainti jää arvailujen varaan.

Tarinoissa vierailaan oikeissa kaupungeissa, kuten Pariisissa ja Edinburghissa, ja kaupunkien tärkeitä maamerkkejä kuvaillaan luottamusta herättävällä tarkasti. Sadut poikkeavat siten virkistävästi aiheidensa ja miljöidensä puolesta lastenkirjojen valtavirrasta.

Piussaa kirjailijalle myösi siitä, että tarinat ovat juuri sopivanpituisia luettavaiksi iltasatuna ääneen.

Kirjan kuvitus on kirjailijan käsialaa ja kotikutoisuusdesaan liiuttavaan kömpelöä.
ANNE HONKANEN

